16.11.2021

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta (HE 215/2021 vp)

Liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta (HE 215/2021 vp). Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry on saanut kutsun asiassa asiantuntijana kuultavaksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä muuntamisen tukemisesta. Laissa säädettäisiin uudet edellytykset mm. sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen sekä sähkö- ja kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatuelle. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022.

SKAL pitää hyvänä, että valtio huomioi kuljetusalan esittämällä hankintatukea vaihtoehtoisilla käyttövoimilla toimiville paketti- ja kuorma-autoille. SKAL on kuitenkin huolissaan tukeen tarkoitetun rahoituksen riittävyydestä.

Hankintatuen rahoitus ei ole riittävä

Esityksen perustelujen mukaan vuoden 2022 täydentävässä talousarvioehdotuksessa ollaan ehdottamassa kuuden miljoonan euron määrärahaa hankinta- ja muuntotukiin. Määräraha jakaantuisi mm. siten, että 1,5 miljoonaa euron määräraha kohdentuisi sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen hankintatukeen sekä 2 miljoonan euron määräraha sähkökäyttöisten kuorma-autojen hankintatukeen. SKAL pitää tärkeänä, että rahoitus on jyvitetty eri ajoneuvoluokille. Edellä olevan mukaan kaasukäyttöisille kuorma-autoille ei varattaisi määrärahaa, vaikka lakiesityksen mukaan myös niille voisi saada hankintatukea. SKAL esittää, että myös kaasukäyttöisille kuorma-autoille tulee varata määrärahaa hankintatukea varten.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry | Finlands Transport och Logistik SKAL rf | Finnish Transport and Logistics SKAL
Nuijamiestentie 7, FI-00400 Helsinki | Tel. +358 9 478 999 | skal@skal.fi | Y-0202176-1
skal.fi | **skal.fi/sv** | **skal.fi/en**

Autoalan arvion mukaan pakettiautojen tuen menekki olisi 4 miljoonaa euroa ja kuorma-autojen tuen menekki 3,2 miljoonaa euroa eli esitetty rahoitus ei nykyisestä tuesta siirtyvästä määrärahasta huolimatta tule riittämään. Vaarana on, että markkinoille aiheutuu häiriöitä esimerkiksi tuen hakemisesta kilpajuoksunomaisesti, jolloin ostopäätökset syntyvät hätiköidysti. On erittäin tärkeää, että hankintatukien menekkiä tulee seurata tarkasti ja että valtioneuvosto varautuu määrärahan loppumiseen mahdollisella lisätalousarvioesityksellä jo vuoden 2022 keväällä. Tukien rahoitusta tulee tarvittaessa tarkistaa vallitsevaa markkinakysyntää vastaavaksi.

Kaasukuorma-autojen hankintatuki

SKAL esitti lokakuussa luonnosvaiheen lausunnossaan liikenne- ja viestintäministeriölle, että 16 000 kilogramman raja poistettaisiin pääasiassa kaasua käyttävien kuorma-autojen hankintatuesta, jotta esitys olisi teknologianeutraali. Hankintatuki on nyt esityksessä ehdotettu avattavan myös kevyille ja keskikokoisille 3,5–16 tonnin kaasukuorma-autoille ajoneuvon koon mukaan porrastetusti. SKAL pitää tätä hyvänä ja tarpeellisena muutoksena.

Vetyautojen sisällyttäminen hankintatukeen

Polttokennoautojen on ennakoitu yleistyvän autokannassa vähitellen 2030-luvun lähestyessä. Vetykäyttöisiä polttokennoautomalleja on markkinoilla vasta muutamia ja vetyautoille ei vielä ole syntynyt markkinaa, koska vedylle ei ole kattavaa jakeluverkkoa. Tulevaisuudessa vetyautojen määrän ennakoidaan kasvavan. On todennäköistä, että jo lähivuosina myös Suomeen on mahdollista rekisteröidä polttokennoautoja, ja ne ovat potentiaalinen vaihtoehto tulevaisuuden käyttövoimaratkaisuna.

Jotta hankintatukilaki olisi liikenteessä nollapäästöisille sähkömoottoriautoille teknologianeutraali, kaikki esitetyt hankintatuet tulisi avata myös vetyautoille. Erityisesti kuorma-automallistossa jo lähivuosina voi avautua mahdollisuus vetyautojen laajamittaiseen pilotointiin, jossa hankintatuki olisi tärkeä kannuste.

Hankintatuen tulee olla pitkäaikainen

Esityksessä hankintatukikautta on lyhennetty merkittävästi lokakuussa lausunnoilla olleesta lakiluonnoksesta. Pakettiautojen hankintatuki olisi vain vuoden mittainen ja kuorma-autoilla tuen hakuaikaa olisi maaliskuun 2023 loppuun asti. SKAL katsoo, että nyt esitetty tukikausi on jäämässä liian lyhyeksi.

Jotta yritykset voisivat tehdä kalustohankintoja ennakoiden, paketti- ja kuorma-autojen hankintatuen jatkokausi vuoden 2023 puolelle tulee valmistella jo ensi vuonna siten, että tuen jatkuvuudesta on tieto viimeistään alkusyksyllä, mikäli määräaikaisuutta ei nyt voida jatkaa esitettyä pidemmäksi. SKAL esittää, että myös pakettiautojen tuen hakuajan tulisi jatkua maaliskuun 2023 loppuun ja kaikille hankintatuille tulisi olla pitkäaikainen jatkumo myös maaliskuun 2023 jälkeiselle ajalle.

Tuen avaaminen taksihankintoihin

Lisäksi SKAL katsoo, että tuki tulee mahdollistaa myös taksikäyttöön tulevien autojen hankintaan. Taksien sähköistyminen on vasta alkamassa ja sähköautojen kysyntä on kasvussa myös taksiliikenteessä. Taksiyrittäjien mahdollisuudet investoida uuteen kalliimpaan teknologiaan ovat kuitenkin rajalliset, sillä koronapandemian jäljiltä markkina on pienentynyt selvästi.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Ari Herrala
edunvalvontajohtaja